

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za izposojanje celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Velika avtomobilska nesreča pred topničarsko vojašnico.

Narodna kultura in avstrijska politika.

Profesor Fr. Drtina je imel 17. t. m. javen shod v Plzni, kjer je govoril o kulturni politiki. Rekel je: Kulturna politika je predpogoj in temelj vsega političnega dela. Ta politika mora skrbeti stalno in premišljeno za vse kulturne potrebe narodnega življenja. Ako pogledamo svoj razvoj v 19. veku, vidimo, da je vzrastlo naše kulturno življenje, da so se pomnožile tudi naše politične potrebe in zahteve, da je nastala cela vrsta novih šol in kulturnih zavodov. Toda v razmerju s številom prebivalstva in v razmerju s tem, kar se v naši državi dela za Nemce in kakor raste kulturni napredek po drugih državah — pa spoznamo takoj, da je še mnogo neizpolnjenih naših želj, nujnih potreb, kričečih nedostatkov — in da je naša država do nas še vedno nepravilno in skopa in da nas ovira pri tem, da bi mogli prav izpolnjevati svojo kulturo nalogo. Pa tudi med narodom ni v zadnji dobi dovolj pozornosti in skrbi za kulturne stvari. Usodepolno mnenje, da šolstvo ni aktualno, kaže lahkomišelnost narodne politike v kulturnih in šolskih vprašanjih. Češko šolstvo se je razmnožilo precej številno, vendar nezadostno — posebno ne na Moravi — in posebno v strokovnem šolstvu stojimo daleč za Nemci. Vkljub vsemu napredku ni naše šolstvo popolno in dovršeno.

Tako govori češki pedagog, kaj naj reče moji? Te besede veljajo za nas v polni meri.

V nadaljnjem govoru je poudarjal profesor Drtina potrebo samostojne šolske uprave v češkem in vsakem narodu. Ali ni narobe svet, da odločimo na najvišjih instancah v šolstvu — Nemci... Vsak narod bi se moral sam po svojih močeh upravljati svoje šolstvo — tudi v našem ministrstvu bi morale biti narodne sekcije. Enako brez smisla je, da v deželnem šolskem svetu stalno odločujemo nazadnjaški elementi. Kako naj razni stari plemiči in prosti razumevajo kulturne potrebe današnjih narodov.

Profesor Drtina je poudarjal tudi potrebo po reformi tudi v tem, da se da v vzgojnih, šolskih in kulturnih vprašanjih prednost pravnikom pred pedagoško izobraženimi strokovnjaki. To je anakronizem. V Franciji stojijo na čelu šolstva možje kakor Liard, Rabier, Buisson, ki so se s spisi izkazali, da so se pečali s šolskimi in vzgojnimi vprašanji. Zato imaj v svojem šolstvu vsak narod avtonomijo, in na čelo šolstva naj se pokličejo strokovnjaki. Dolžnost kulturne politike je, da doseže te temeljne zahteve.

Avstrijska politika gre danes preko narodnih zahtev in v mnogem tudi proti njim. Vse narodne kulture pa streme po samostojnosti. Brez šolstva in samostojnosti narodne kulture. Popolno narodno šolstvo tvori nje podlago. Zato je narodno šolstvo prva zahteva kulturne politike...

Težko je danes na Slovenskem govoriti in pisati o kulturni politiki. Naša politika ni kulturna. Še več je protikulturna. To je tem bolj žalostno, ker je to naša — narodna politika.

Kataster slovenske zemlje.

Klub slovenskih amateur-fotografov se je naložil lepo nalogo: da posveti svoje delo — slovenski zemlji... Amateur fotograf torej ni oni, ki se peča s fotografiranjem iz ljubezni do stvari ne pa zaradi zaslužka — ima najlepšo priliko, da si izbira po svoji volji predmete, ki jih hoče fotografirati. Fotografska umetnost je dandanes dosegla že visoko stopinjo popolnosti, in imamo mnogo ljudi povsod, ki se bavijo s fotografiranjem. Zbrati se sile — to je bil namen amateur - fotografskega kluba. Treba pa je zorganizirati tudi delo. — Razstave amateur-fotografskih klubov lahko kažejo lepe uspehe, ki so ali zaslugi posameznih članov, ali pa skupnega kluba. Še večje uspehe pa doseže klub, če si postavi skupno nalogo, skupen cilj. Tako je klub slovenskih amateur - fotografov zadel pravo pot, da si je izbral za nalogo kataster slovenske zemlje.

Danes ima že vsaka vas svoje razglednice, po naših listih imamo slike raznih krajev naše lepe domovine — nimamo pa še velikega lepo ilustrovanega dela, ki bi nosilo ime »Slovenska zemlja«. Knjige, ki jih je pod tem naslovom izdala Slovenska Matica, so bile le nekaka predpriprava za tako veliko delo. Taka dela imajo vsi narodi in s takimi deli se narodi izkazujejo tudi v tujini. Mi bi zelo potrebovali tako delo, s katerim bi mogli v tujini pokazati skupno vse krasote naše lepe domovine. Svoje čase se je sprožila misel, da bi bila Mohorjeva družba prva poklicana, da bi izdala tako delo. Delo bi imelo n. pr. isto obliko, kakor jo imajo od družbe izdane »Zgodbe«. Ako naš narod rad čita popis pokrajin tam na Jutrovem, bi čitalo s tem večjim zanimanjem popis svoje lastne domovine. Mohorjeva družba tudi ni proti temu, da bi izdala tako delo, ako bi imela zbran material. Zgodbe so sedaj dokončane in po nekaj letih bi lahko mohorjani dobili lep dar... Toda tako delo potrebuje delavcev. Treba bi bilo material skupaj spravljati nekaj let. Poleg tega bi se moral napraviti trden program. Knjiga bi morala biti lepo veliko delo, ki bi bilo kras vseh knjižnic — in bi se moglo izkazati na svetovnem književnem trgu in na vsaki razstavi. Treba je vedno na to misliti, kako in s čim se izkažemo pred svetom. Ljubezen do naše lepe domovine bi morala združiti vse naše moči pri tem delu... Klub amateur - fotografov je storil sedaj prvi korak k delu. Treba je preskrbeti dobrih lepih slik. Popis, zgodovinski podatki, zanimivosti — vse to je seveda potrebno, toda glavna stvar — je slika. In sedaj leži po naši domovini še mnogo zanimivega, kar danes ali jutri lahko propade in zapade pozablivosti. Imamo razvaline, cerkve, vasi, znamenja, hiše, stare stavbe, pročelja, narodno ornametiko, orodje, pohištvo, obleko, kmečke tipe itd. itd. Razne stvari gredo v muzej, druge se izgube — vse to pa je treba zbirati — kajti vse to je vsebina slovenske zemlje. Koliko krasnih stvari se skrivajo naše gore in naše doline, koliko krasote leži na višavah, na planjavah, po dolinah in planinah. Imamo vse, kar ima svet posebnega pod nami, krog nas in nad nami. Imamo Triglav, Trento, Logarjevo dolino, Vintgar, Bled, Postojno, Adrijo... Do danes so popisani posamezni deli. Treba jih je združiti in spopolniti. Naša folkloristika in raz-

iskovanje naših narodnih stavb je šele v začetku. Fotografija ima tudi tu svoj posel. Naši fotografi bodo torej zbirali material — in v nekaj letih bi imeli vse pripravljeno. Treba bo samo še založništva. Ako hočemo, da prej ali slej pozdravimo tako knjigo — čim prej tem bolje — moramo že sedaj misliti na to. Klub amateur - fotografov je dal dober zgled, ki je vreden posnemanja in podpore. Naj se enkrat zbere vse, da bomo videli, kaj imamo. Izkazalo se bo, da imamo mnogo, da smo bogati, ker imamo svojo zemljo. Spoznajmo jo sami in dajmo jo spoznavati tudi tujini z vsem, kar je lepega v njej.

M.

Kriza našega gledališča.

(Konec.)

Mestna občina je nameravala končno urediti gledališka vprašanje ter kupiti gledališče, ki ga ji je ponudil deželni odbor. V seji občinskega sveta pa so nastopili člani Slovenske Ljudske Stranke proti nakupu gledališkega poslopija, in isti dr. Ivan Zajc, ki je bil kot deželni odbornik za prodajo, je glasoval kot občinski svetovalec proti nakupu. S tem se je definitivno ureditev gledališkega vprašanja in dokončno odstranjenje 10 let, ne krize po krivdi S. L. S. zopet pokopalo ali pa vsaj zelo zavleklo.

Toda deželni odbor S. L. S. je šel še dalje proti razvoju našega gledališča. Misli si je: udari pastirja in čreda se razprši! Udaril je torej po ravnateljstvu, in danes smo brez gledališkega poslopija. Opera je že docela razbita. Izvrstni operni bariton g. Novak je že angažiran v Bremen; izborni tenorist, g. Kramper gre v Prago ali v Plzen in z njim njegova soproga, pevka krasnega glasu; tenor buffo g. Horský je že angažiran k češkemu gledališču. Operni tenor g. Lj. Iličić je podpisal pogodbo v Trstu, in skoraj gotovo podpisuje tudi gđ. Thalerjeva v Trstu ali na Hrvaško. Pa tudi drugi člani se pogajajo z drugimi gledališči, tako da se razbi- je poleg opere še opereta in tudi del drame. Lahko je esemble razbiti, ali sila težko je, včasih celo nemogoče enega samega izvrstnega člana vsaj zadostno nadomestiti. Dobre člane se mora za vsako ceno držati, ker so zelo redki! Novi člani so večkrat le dražji in slabši.

Deželni odbor pa si je pridržal tudi pravico, da repertoire obdrži ali pa zavre ter se ne sme nobeno delo uprizoriti brez njegovega dovoljenja. Že doslej je delala velike težave vladna cenzura, a poslej bo delal še večje deželni odbor. Kakšen naj bo bodoči repertoire našega gledališča — kdo bo deželni cenzor — je vsakdo radoveden. Gotovo je, da bodo smeli naprednjaki gledati le tak repertoire, ki je S. L. S. všeč, torej dela brez idej in tendenc, ki so protivne načelom S. L. S. Ali pa bo tako gledališče koristno napredni Ljubljani in v interesu narodno - napredne stranke, je veliko vprašanje. Menda že danes ni nobenega dvoma, da mora biti bodoča sezona po svojem repertoarju zelo dvomljive cene. To pa bo le na škodo zanimanja za slovensko gledališče ter le na korist nemškemu gledališču, ki bo igralo vse kar bo hotelo.

Krono vsemu pa je dala S. L. S. s svojimi sklepom v zadnji seji deželnega zbora, da od- klanja vse prošnje Dramatičnega društva za

deželno podporo pro praeterio et pro futuro. S tem sklepom je izgubilo naše gledališče vsako nado, da dobi vsaj nekaj podpore od leta 1903. do 1912. ter da ž njo poplača svoje dol- gove. eRsnica je, da je kranjsko deželno gledališče edino, ki ga deželni zbor ne podpira, in naša S. L. S. je na to originalnost — kakor kažejo govori njenih poslanecev — še ponosna.

Tako imamo torej resnično akutno gledališ- ško krizo, ki je blizu katastrofe. Odrvniti se da le, če mestna občina in občinski svet ven- dar enkrat izprevidita, da s krpanjem in z lep- ljenjem nikamor ne pride ter se odloči za iz- datno višje letno mestno podporo. Rešiti je treba Dramatično društvo starega dolga ter spraviti gledališče pod eno samo, t. j. čisto mestno upravo. Predvsem pa je gledališko po- slopije kupiti, da dobi le enega gospodarja ter da se nanemu primerne modernizira in popravi. Vse to pa se mora zgoditi nujno, zakaj vsaka zamuda prinaša silno škodo.

Sedanje krize pa je v veliki meri kriva naša puklika, ker gledališče premalo podpira. A- bonirati bi morala najmanj vse lože in najma- nje tretjino sedežev, sicer gledališča ne bo mo- goče vzdrževati. Kje so naši trgovci, veliki o- brtniki, kje naši hišni posestniki, odvetniki, no- tariji, višji uradniki? Sramotno malo jih hodi v naše gledališče. Če bogato in premožno in- teligentno občinstvo vztrajno ne podpira gledali- šča, potem je ves napor uprave in oboja le bob ob steno.

Odvadimo pa se tudi pretiranega kritici- zma! Zavedimo se, da provinčno gledališče ni- kjer in nikdar ne more tekrovati z vele mestni- mi in dvornimi gledališči! Bodimo skromnejši v svojih zahtevah in posnemajmo vsaj nekoliko Nemce, ki so — dasi bogatejši — zadovoljni s tem, kar pač premorejo. Slovenci niso bili ni- kar in ne bodo nikoli z ničemer zadovoljni, zato pa nam tudi vsaka stvar v sredi naravne- ga razvoja usahne in pogine. Nestrpnost smo, ne znamo čakati, nego zahtevamo takoj dovrše- nosti in krasote. Tipični nezadovoljneži smo, in ves svet nas pozna kot mojstre v zabav- ljanju. V istini smo zelo nehalnežen narod. Ka- kor škorpioni uničujemo sami sebe in ono, za kar smo se navduševali šele pred trenutkom. Zastrupljen značaj imamo, odtod naše večne krize na vseh poljih!

Treba nam torej predvsem prerojenja naših duš! Potem bo konec vseh kriz, ki so nas vrgle v današnje mizerijo v politiki, v narod- nem gospodarstvu in v umetnosti.

Ivan K—r.

Stara pesem.

Vsa jugoslovanska javnost je bila zado- voljna z veličastno manifestacijo avstrijskega parlamenta, zadovoljila se je tudi z odgovo- rom ministrskega predsednika. Samo oni po- slanci, ki so bili najbolj tangirani na celi stvari; ki so takorekto započeli in inscenirali celo akcijo, so zmajali z glavo in prišli do sklepa, da tak moralen uspeh ne pomeni v avstrijskih razmerah prav nič. Poročila iz Budimpešte, kjer jeves politički svet pokonci radi Stürckho- ve izjave, dokazujejo, da nova ogrska vlada pripravlja že v svojem snovanju protidemons- tracijo na dogodke v avstrijskem parlamen-

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvobo- ditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski. (Dalej.)

»Kaj!« zakliče Kandov z obupnim gla- som; »jaz sem prvi predlagal in odkril njegov zločin!«

»Stefčev je moja žrtev; ne dam ga niko- mur drugemu!« je mračno zamomljaj Sokolov. Kandov je ugovarjal.

»Treba je vleči žreb!« zakriče nekateri člani.

Toda ne Kandov, niti Sokolov nista v to privolila, da bi vlekli žreb. Vsakdo se je bal, da izvleče prazen žreb. Kakor da ne bi šlo za to, umoriti človeka, marveč pridobiti prestol. Tu poseže Ognjanov resno vmes:

»Ako stoji to vprašanje, kdo ima pravico ubiti tega izdajco, pa ga vama odvezam obe- ma! Jaz sem njegova žrtev, jaz imam prven- stvo pred vama. Ne morem pa vendar ne ome- niti, da se zamore s to rečjo škodovati stvari in raditega pravim, da to ni prilično... Raditega predlagam: Razen Stefčeva naj se izvrši prvi dan vstaje. Stefčev bodi prva njena žrtev!«

Ta pameten predlog se je odobril. Kandov je bil kakor poparjen. Sokolovu se je zažarelo lice od zmagovalnega pomirjenja. Za trenutek se je zamislil, ne poslušajoč raz- govora in upirajoč pogled v daljavo. Potem so se mu zablistale oči v nenavadnem ognju, na čelu sta se mu prikazali dve globoki vraski in

ustnice so mu strepetale v nekem demonskem smehu.

Skočivši na noge, je urno šel ven ter za- povedal Nečo Kavlovu, naj to noč še ne izpu- sti Kleopatre, potreboval jo je za Stefčeva! Za- kaj takšno smrt si je izmislil za izdajalca!

Ko se je čez trenutek vrnil, so se uprav razgovarjali o Zamanovu.

»Predvčerajšnjim sem ga bil srečal, uprav ko je dospel iz Plovdiva«, jame pripovedovati Gančo Popov. Nakrat se mi je približal in mi rekel naravnost v oči: »Kako stoji vaša stvar?« Na to mi je še pomignil, da sem raz- umil, katero zadevo ima v mislih. Izpraševal me je, da bi izvedel kako besedo iz mene. Me- ne je zalival znoj, dokler sva bila skupaj... Meni se dozdeva, da je ta prokletnik zavohal kaj o naši stvari.

»Zlod naj vzame tega pagana!« reče Mičo ježno. »sorodnik mi je, toda studi se mi slično mrhovini.«

»Koliko mater je že pripravil v jok ta iz- vržek!« se oglasi pop Dimčo; »kdor ga spravi iz sveta, ko bi tudi do vrata tičal v grehlih, bo vsekako čist kakor angel pred Bogom...« Pri teh besedah je pop Dimčo pobožno potegnil iz steklenice, ki jo je izvlekel iz nedrij in jo podal Strandževu.

V tem hipu nekdo močno potrka na duri. Vsi se zganejo. Že so videli pred seboj po- sledice izdajstva.

Sokolov pograbí revolver ter skoči proti durim.

»Kdo trka?« vpraša.

Oglasi se tihi glas: »Odprite! Zamanov je bil tukaj!« je najavljala bulka Mičovicova.

Dasiravno so bile tiho izgovorjene te bese- de, je vendar zlokobno ime prišlo na ušesa na- vzočih. Vsi so otrpnili.

Doktor je zaprl duri ter se približal k »iko- nastazu«, kjer je odprl neko pismo, da ga pre- čita pri luči svetilnice.

Ko se je čez trenutek vrnil k tovarišem, bilo je njegovo lice strahovito spremenjeno. Strah in groza sta se izražala na njem. Vsem so otrpnila srca.

»Izdajstvo?« so povpraševali oči vseh.

»Kakšno pismo je to?« vpraša Ognjanov.

»Naše pismo, ki smo ga bili predvčeraj- šnjem odposlali v Panagurišče komitetu, se nam sedaj vrača. Toda, poglejte sami, kdo ga nam vrača.

In poda pismo Ognjanovu.

»Prečitaj te vrstice!« doda ter pokaže na levo od podpisa.

Ognjanov prečita naslednje:

»Gospod predsednik!

Ne delate prav, da svoje dopise zamu- tujete po cestah, kjer jih potem najde kir Stef- čev. Danes sem odvezel pismo pri beju, kate- remu sva prevedla na turški jezik to, kar stoji na drugi strani o belladoni. To-le stran pa sem potem prečital doma pod mangalom; radi tega se vam ni treba bati. Pa še druga ujava se je zbirala nočjo nad našimi glavami, a tudi ta se je razpršila. Samo meni se imate zahvaliti za to. Shajajte se na drugem mestu, a to bolj skri- vom. Želim vam uspeh in zmago.

Bolgarski izdajica in vohun

H. Zamanov.

Groza je bila splošna.

»Kako je prišlo to pismo Stefčevu v ro- ke?« je vprašal Ognjanov razjarjen, zbrihtavši se iz prve omamljenosti.

»Penčo ga je vzel, hoteč ga odnesti našemu listonoši in zdi se mi, da ga je izgubil, je po-

tu! Kot odgovor na izjavo grofa Stürgkha prihajajo vesti, da ogrski kabinet ni mogel dobiti lepše prilike, da se predstavi ogrski zbornici, nego sedaj s protestom proti debati v avstrijskem parlamentu. Odgovor na uničujočo sodbo ogrskega režima na Hrvaškem bo ta, da nova vlada ne odpravi komisariata, ter pusti Čuvaja na svojem mestu! To se tudi že zatrjuje iz Budimpešte!

Demonstracija avstrijskega parlamenta je bila torej vendarle udarec v vodo! Ogrska javnost grozi s protiodgovorom na račun Hrvaške, tako da ni upati izpremembe toliko časa, dokler merodajni krogi ne izreko svoje besede! Avstrijska vlada je sedaj primorana, da v dejanju pokaže svoje stališče napram Ogrski v Hrvaškem vprašanju. Zato je dolžnost jugoslovanske delegacije, da izsili od vlade odločno akcijo, da jo izrine iz sedanje rezerviranosti! Dalmatinci se pripravljajo na novo akcijo, ki naj se ne straši nikakih sredstev v dosegu namena! Pa že se oglašajo oni, ki se boje vsega, kar bi moglo izzvati jezo vlade. Slovenski klerikalci že vnaprej naglašajo, da se hočejo abscentirati od vsake akcije, ki bi hotela s skrajnimi sredstvi izsiliti od vlade intervencijo v korist Hrvaške! To je ona stara pesem, ki jo pojo slovenski klerikalci v svojem časopisu. Dokler ne pride do odločilnega trenutka, so slovenski klerikalci največji opozicionanci, ko pa je treba dejanj, ko so postale vse besede prazne, ko ni treba več fraz, tedaj se skrijejo za svoje fakične poteze! To so dokazali že večkrat, a vselej na škodo naroda in skupnosti! To se gotovo zgodi tudi sedaj! Klerikalno časopisje se vije samega ogorčenja nad razmerami na Hrvaškem, toči potoke solza in spušta lepe fraze v slovenski svet, a oni ki bi morali dati izraze temu ogorčenju, špekulirajo že naprej in računajo, kako bi se dal na račun Hrvaške narediti dober kšeft z vlado!

To je ona stara pesem, zato se pa tudi bojimo, da jo slišimo tekom prihodnjih dni iz Dunaja! Hrvaška javnost pa naj motri pazno vse dogodke, dela naj svoje račune, a konečno napravi tudi obračun!

Strašna avtomobilska nesreča pred topničarsko vojašnico.

Gdč. Keršičeva mrtva. 3 težko ranjeni, eden lahko ranjen.

Danzadnevom prihajajo iz vseh krajev sveta poročila o avtomobilnih nezgodah. Na stotine ljudij je postalo že žrtev avtomobilskih nesreč.

Včeraj se je zgodila pred topničarsko vojašnico v Ljubljani strašna avtomobilska nesreča, ki je najhujša, kar se jih je dosedaj zgodilo na Kranjskem.

Povabilo na izlet.

Okolu pol desete ure zvečer se je ustavil pred Keršičevo gostilno v Šiški g. Čamernik s svojim avtomobilom. Stopil je v gostilno in povabil gospodično Keršičevo, naj se odpelje z njim na Posavje. Gospa Keršičeva je hčerki izlet takoj dovolila. V gostilni sta bila takrat tudi brata Rojina in sicer g. Josip Rojina, krojaški mojster v Ljubljani in klepar Rojina s svojo gospo soprogo. Vsa družba se je skupno odpeljala z avtomobilom na Posavje. Vozil je g. Čamernik sam.

Pot v Ljubljano.

Družba se je ustavila na Posavju le malo časa in se je takoj vrnila proti Ljubljani ter je hotela v urnem teku čimprej dospeti pred gostilno Keršič. Nihče ni mislil, da je cesta na Posavje ob nedeljah precej oživljena in da se zelo lahko zgodi nesreča.

Katastrofa.

Ko se je avtomobil blizal topničarski vojašnici, je privozil nasproti kmečki voz, ki je bil brez luči. Ker g. Čamernik kot sofer ni voza zapazil v pravem času, ni mogel urno avtomobila ustaviti in se je hotel v zadnjem

deti, da revež ni bil ustvarjen za vohuna, toda neblage okoliščine so ga pritirale na to kalno pot. Povejmo še to, da predno, nego je vrnil pismo komitetu, je na zviti način pripravil beja do tega, da je odločil napad.

Umril je v proganstvu v Aziji uprav ob času, ko je bila v San Štefanu podpisana amnestija (pomiloščenje)...

XL.

Vicencij.

Ognjanov je voščil tovarišem lahko noč ter krenil po ulici, ki je držala na konec mesta. Kmalu je prišel na prosto in krenil proti samostanu. Priroda okrog njega je že močno spala. Orehi in grmičje poleg ceste, ki je bilo v nedolžnih obrisih zlito z ostalimi predmeti, je zaspano šumelo; zamolkli hrup oddaljenih vodopadov se je glasil v tišini, kot odmev neke neslišane serafinske pesmi v nebesih. Temna orjaška slika Stare Planine, vsled nočne teme kaor bližje pomaknjena, je štrlela molče kvišku tje kaj do zvezd.

Ognjanov je obstal pred velikimi samostanskimi durmi in potrkal. Čez malo časa je vprašal nek fantin, kdo da je ter mu odprl. Rekel mu je, da je stric dijakona Vincencija. Dva močna psa sta planila na ponočnega gosta, toda spoznavši ga, sta začela krotko mahati z repovi. Ognjanov je tiho prekoračil tudi druge samostanske duri, ki so držale na notranje dvorišče, pustil za seboj dve topoli ter potrkal na vrata dijakonove celice. Ta so se mu odprla.

»Kdo si?« ga vpraša dijakon, ne spoznavši takoj preoblečenega Ognjanova; a potem ga nakrat objame okrog vratu.

»Bojčo, Bojčo! ti si?« In bedni Vicencij se se je razkopal od veselja. Obsl ga je z vprašanji. Ognjanov mu je na kratko vse povedal ter končal.

trenotku izogniti na stran. Toda bilo je že prepozno. Avtomobil se je zaletel z vso silo v voz, ki se je umaknil na isto stran.

Učinek katastrofe.

Učinek katastrofe je bil strašen. Voz je odletel na eno stran, avtomobil pa je zadel ob cestni kamen. Pri vozu so se zlomila kolesa, konja sta se utrgala in preplašeno zbežala naprej. Voznik je padel z voza in obležal težko poškodovan na cesti.

Izletniki v avtomobilu.

Avtomobil je zadel ob cestni kamen s tako silo, da je gospodična Keršičeva padla iz sedeža in priletela tako nesrečno na tla, da je obležala namestu mrtva. Imela je razbito lobanjo, vrh tega si je zlomila še eno nogo. Iz voza sta padla tudi brata Rojina in soproga kleparja Rojine, ki so vsi zadobili težke poškodbe. Sofer, g. Čamernik ni bil poškodovan.

Prvo poročilo so prinesli v Ljubljano izletniki iz Posavja. Obveščena je bila takoj rešilna postaja. Policijski zdravnik dr. Illner in komisar g. Breskvar sta takoj odšla na lice mesta kamor je prišel tudi dr. Rus. Prvo pomoč ranjenecem so ponudili zdravniki z topničarske vojašnice, kamor so prenesli ranjence in mrtvo gospodično Keršičevo. Pri gospodični Keršičevi so zamogli konstatirati le smrt in so jo takoj odpeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Vest o nesreči.

Prvo vest o strašni nesreči so prinesli izletniki v kavarno »Evropo«, kjer so iskali zdravnikov. Vest se je potem bliskoma raznesla po vsej v Ljubljani in tudi po Šiški. Neki izvošček se je takoj odpeljal pred gostilno Keršičevo. Tam so z veliko previdnostjo obvestili nesrečno mater, da se je zgodila mala nezgoda. Mati je slutila takoj nesrečo. Odpeljala se je v spremstvu par gospodov na lice mesta. Bila je pripravljena na vse... Našla je mrtvo hčerko...

Popolnoma natančno poročilo.

Naš urednik se je podal takoj na lice mesta, kjer je zvedel vse podrobnosti o katastrofi in rešilni akciji:

V gostilni pri »Rusu«.

V gostilni pri »Rusu« se je zbrala včeraj popoldne družba obstoječa iz g. Janeza Rojine, kleparja iz Šiške in občinskega svetovaleca v Ljubljani, in njegove gospe soproge, g. Josipa Rojine, krojaškega mojstra v Ljubljani in 14letna edina hčerka gostilničarke Keršičeve v Spodnji Šiški gospodična Mici Keršič. Družba je v gostilni večerjala in se zabavala.

G. Čamernik pride z avtomobilom.

Okolu pol desete ure zvečer pride pred imenovano gostilno 28letni trgovec in posestnik avtomobila g. Karel Čamernik, ki je sedemkrat pritisnil na hupo, ker je vedel, da se družba nahaja v gostilni in jo hotel odpeljati na izlet.

Družba je odšla.

Družba je v resnici takoj plačala in ob 10.35 odšla z avtomobilom proti Savi, kjer se je ustavila v znani gostilni pri Alešu. Spila je samo pol litra vina in se ob 10.55 vrnila proti Ljubljani. V smeri iz Ljubljane proti Posavju je vozil neki kmet z mesarskim vozom, ki je imel zadaj desko, poslikano s številko 18 na eni in s številko 99 na drugi strani, na sredi pa črke B. P. Voz ni imel luči, dasi določa državni cestni zakon, da mora biti ponoči vsak voz razsvetljen.

Katastrofa.

Pri zadnjem objektu artiljerijske vojašnice sta se avtomobil in voz srečala. Sofer je zapazil voz v daljavi 15 m, kakor so izpovedali tudi priče. G. Čamernik se ni mogel več umakniti. Avtomobil se je zaletel v desno stran voza tako, da sta se zadnja dva kolesa nahajala na desnem hodniku Dunjske ceste, prva dva pa na glavni cesti. Zadnja dva kolesa sta bila takoj razbita. Gospodična Keršičeva je v avtomobilu sedela na kolenih gospoda Rojina, ker je bilo premalo prostora. Vsled silnega sunka je gdč. Mici Keršičeva odletela iz avtomobila ter obležala ob konfinu. Padla je naravnost na glavo. Spodnja čeljust je bila razcepljena na dva dela, na desni strani ji je počila lobanja, iz ušes, oči, nosa in ust ji je tekla kri. Obličje je bilo popačeno in popolnoma razmesarjeno.

Kofin, ob katerega je zadel avtomobil je bil do polovice odbit.

Policijska komisija na licu mesta.

Policijska komisija, ki je bila v 20 minutah na licu mesta, je zaslila vse ranjence. G. Karel Čamernik sploh ni dal glasu od sebe in ni mogel govoriti. Istotako g. Josip Rojina, ki je le neprestano govoril o nesreči Policijska komisija ni mogla iz njiju ničesar zvedeti in je opustila zaslisanje, ker so zdravniki konstatirali, da sta si oba pretresla živce. G. Janezu Rojini je drla iz nosa kri, tako da mu je dr. Illner moral takoj podati prvo pomoč.

Nato so bili zaslisani: artiljerijski ognjčar Seljak, desentnik Edvard Pive, in topničarja Ivan Golob in Josip Francelj, ki so z vso požrtvovalnostjo pomagali pri rešilni akciji in odnesli gdč. Mici Keršičevo še živo v narodno sobo, kjer jim je umrla na rokah.

Gospa Keršičeva na kraju nesreče.

V tem trenutku se je pripeljala na kraj nesreče vsa obupana gospa Keršičeva, kateri se je z največjim naporom in z vso obzirnostjo dopovedalo, da se je zgodila hčerki nesreča in da naj se pomiri. Prosili so jo, naj odide domov. Toda nesrečna mati je zadrževala, da je pripravljena na vse in prosila podatkov. Padla je nezavestna na tla, nakar so jo odpeljali z izvoščkom v spremstvu dveh gospodov. Toda čez par minut se je zopet vrnila in energično zahtevala, da vidi svojo hčerko mrtvo ali živo. Policijska komisija ji je nato dovolila vstop k mrtvi hčerki. Na navadni vojaški klopi je ležala njena mrtva edina hčerka. Ko jo

je zagledala, se je zgrudila zopet nezavestna na tla. Odpeljali so jo domov, ne da bi se zavedla.

Karel Čamernik in Josip Rojina sta si pretresla živce. Janeza Rojina in gospo so takoj odpeljali v deželno bolnico.

Zlasti je treba omeniti pri katastrofi veliko naklonjenost vojaštva, ki je res z največjo požrtvovalnostjo prihitelo ponesrečenecem na pomoč v veliki nesreči, vodilo pod policijskim nadzorstvom celo obširno rešilno akcijo in

odredilo.

da je šla posebna vojaška potrulja na konjih iskati voznika, ki je zakrivil vso nesrečo. V daljavi 300 m od zadnjega objekta vojašnice je našla patrolja voz, ki je imel dve kolesi polomljeni. Voz je stal sam na cesti. Voznika ni bilo. Voznik je s konjem pobegnil domov in se ga dosedaj še ni izsledilo. Policija je alarmirala dve orožniški patrulji, ki sta se podali na konjih, da izsledijo kmeta, ki je najbrže z neprevidnostjo zakrivil strašno nesrečo.

Celo rešilno akcijo je vodil do prihoda policijske komisije inspekcijski oficir tukajšnjega topničarskega polka.

Gospodična Keršičeva leži sedaj v mrtvašnici pri Sv. Krištofu, kamor so jo takoj po nesreči odpeljali. Pokojnica je bila nenavadno pridno dekle in ponos matere.

DNEVNI PREGLED.

Podla denunciacija. Vsa kulturna Evropa se zgraža nad škandaloznimi razmerami, ki vladajo v smramoto Avstrije sedaj na Hrvaškem. Pred par dnevi so v parlamentu vse stranke brez izjeme dale duška svojem ogorčenju nad sistiranjem ustave na Hrvaškem. Boj za pravice hrvaškega naroda v rodni domovini še ni končan in že so se našle v teh burnih časih med Jugoslavlani zopet izdajice, ki nesramno denuncirajo hrvaški narod in ga hočejo oblatiti pred višjimi krogi. V petek je došlo v Belgrad okolu 130 hrvaških in srbskih akademikov iz Zagreba, katere je občinstvo z velikim navdušenjem sprejelo in jim priredilo viharne ovacije. Razumljivo je, da je bilo slišati pri sprejemu razne navdušene klice, saj so prišli bratje med brate. Naši klerikalci so se pri tej priliki zopet pokazali v vsej svoji nagoti. »Slovenec« je zgolj iz razloga, da denuncira hrvaški narod na najvišjih krogih prinesel oziroma ponatisnil brzojavko nemških in laških listov, da so hrvaški dijakji pozdravili srbskega kralja pred konakom z »Živio kralj vseh Jugoslovanov«. To je denunciacija najpogostejše vrste. Res žalostno za nas, da se v teh žalostnih časih nahajajo med nami še ljudje, ki se upajo na tako podel način denuncirati čisto nedolžne ljudi. Hrvati imajo zopet lep vzgled, kako se morejo zanašati na slovenske klerikalce in kaj vse imajo pričakovati od njih. Sicer pa fuj takim ljudem.

Nadomestna državnozborna volitev v beljaškem okraju. Jutri se vrši v beljaškem okraju nadomestna državnozborna volitev. Ta okraj je kakor znano, dosedaj zastopal socialni demokrat Riese, ki je pa letos nanaglooma umrl. Boj med nemškimi nacionalci in socialnimi demokrati bo nenavadno hud in je težko reči, kdo bo prodril. Nemški nacionalci, ki kandidirajo znanega sovražnika Slovencev, dr. Hansa Angerja so napeli vse sile, da iztrgajo socialistom njih zadnji državnozborni mandat. Socialisti kandidirajo urednika »Arbeiterwille« Grögerja.

Občinske volitve na Dunaju. Občinske volitve na Dunaju so pred duri. Prično se že 23. aprila in bodo končane dne 2. maja. Voliti je treba 78 novih občinskih svetnikov, katere volijo volilci drugega in četrtega razreda. Po celi Avstriji pričakujejo z napetostjo izida teh volitev. Krščanski socialci imajo v občinskem svetu na Dunaju še velikansko večino. Večino bodo imeli sicer tudi še potem, četudi ne dobe niti enega od razpisanih mandatov; toda namen naprednih strank v sedanjem volilnem boju je, kolikor mogoče oslabilati sedanjo magistratno kliko ki gospodari skrajno teroristično in pristransko. Faktum je, da bodo krščanski socialci izgubili precej mandatov; nato so tudi že pripravljeni in so porabili vsa sredstva, da se še vzdrže na površju in dosežejo večino — katera jim je za mnogo sklepov neobhodno potrebna.

Norski socialni demokrati so imeli o veliki noči svoj veliki zbor, na katerem se je z 180 proti 102 glasovom sprejel predlog, da se vsem članom zapoveduje popolna abstinenca. Dočim druge stranke abstinenco priporočajo, jo norški socialisti ukazujejo. To je odločen korak naprej, o katerem se sedaj mnogo premišlja.

Ljubljanski tramvaj se podaljša na Vič. Poroča se nam, da se na Viču vrše vse priprave, da se ljubljanska električna železnica podaljša na Vič. Ta vest je zelo razveseljava, ker se s tem naše predmestje ožje zvedeljuje z mestom. Promet oseb kaže, da se podaljšanje izplača.

Narodno delavstvo v Gorici in 1. maj. Med goriškim delavstvom vlada precejšnje zanimanje za praznovanje 1. majnika. Dasi nas loči še precej časa od 1. maja se vendar že pripravljajo slovensko delavstvo, da na narodni podlagi praznuje ta dan. Kakor čujemo, nameravajo slovenski delavci Gorice in Trsta skupno praznovati ta dan na podlagi strokovnih organizacij — N. D. O.

V soboto ponoči se je obesil J. V. kočijaž bivšega ljubljanskega župana. Prišel je v soboto ponoči v neko gostilno na Poljanski cesti, kjer se je napil. Potem je šel domov in si je pod streho poiskal prostor, kjer so ga jutraj našli obešenega.

Strašno dejanje zakonskega moža v gledališču. V Lunjaski na Južnem Ruskem je neki zakonski mož med gledališko predstavo »Zatirana nedolžnost«, ko je igralec zaklical: »Ženska so zato, da goljufajo moške«, zapustil gledališče in se kmalu vrnil z opeko v roki. Planil je na svojo ženo in jo pred očmi vseh gle-

dalcev ubil. Občinstva se je polastila strašna panika, ker so ljudje mislili, da imajo pred seboj blaznika. Pri aretaciji je morilec izjavil, da je maščeval svojo čast.

Za družbo sv. Cirila in Metoda. V Vinjah je zbrala vesela kmečka stranka na velikonočni ponedeljek 3 K 20 v. Iz kazenske poravnave Plutca, Petrovič je pridobil g. notar Ploj v Črnomlju za C. M. družbo 10 K. Gosp. Milan Presker v Rajhenburgu je nakazal 11 K, poslal pa obenem par kg štanjola, nekaj rabljenih poštinih znamk, starega in inozemskega denarja, kar je nabral s pomočjo svoje sestre Fanike pri prijateljih slovenske mladine. On piše: »Slava in najboljši uspehi naši požrtvovalni družbi Na zdar!« Mi pa dostavljamo: Hvala in še nadaljnjih uspehov požrtvovalnemu rodoljubu g. Milanu Preskerju in vrli njegovi sestri gdč. Faniči! G. Bernetic Fr., učitelj v Pomjanu, je nakazal 4 K 20 v, katere je nabrala vesela družba pri »Parlaphonu« v Marezigah pri Kopru. Mesto vena na krsto pok. g. Iv. Jelencu poslal je g. I. Javornik po g. notarju Mat. Marinčku v Trzinu 10 K. Hvala! — C. M. družnica na Savi pri Jesenicah zasluži, da jo javno pohvalimo in jo postavimo v posnemalen zgled. Razpečala je namreč prav v kratkem času 800 razglednic in toliko narodnega kolka, da je poslala Družbi 76 K 42 v. Živijo!

3. izkaz prispevkov »Društvu za zgradbo in vzdrževanje sokolskega doma telovadnemu društvu Sokol I. v Ljubljani«. Za sokolski kamen a 50 K je prispeval g. A. Sarabon. Kvadratne metre a 5 K so odkupili gg.: in sicer po 4 m² J. Češnik, D. Serevalli; po 2 m² T. Bizjak, po 1 m² pa F. Lavtizar, M. Ham, V. Meserko, Lenasi & Gerkman, J. Ferlič, M. Spreitzer, A. Skof, Sedej — Strnad, Darila; Gg.: mesarska pomočniki 26 K, J. Stritar 20 K, J. Irkič 10,50 K; po 10 K so darovali K. Černe, uredništvo »Jutra«, društvo »Spinčič«; po 5 K: J. Azman, F. Majdič — Jarše; po 2 K: J. Janež, F. Anžič, I. Marchotti, A. Čerk; po 1 K: I. Janežič, I. Bricej, A. Sirk, M. Podkrajšek, F. Pauer, M. Lelničar, Steiner, Szillich, J. Černe; po 40 vin.: Tomazič, Krištof, Vičič, Gerlovič; po 26 vin.: K. Verbič, Medved, Blatnik in neimenovana. Nabrano: na II. občnem zboru 43,53 K, v družbi pri bratu Počivalniku 8,30 K. Z razpečavo blokov nabrali: Gg. L. Medic 18,40 K, J. Klemenc 12,70 K, I. Skubic 10 K, F. Poljšak 10 K. Nabiralniki: dne 16. januarja 1912. dvignili iz nabiralnika pri bratu Zupančiču 20,39 K, br. Počivalniku 20,26 K, br. Bončarju 17,35 K, br. Roškarju (Auer) 9,60 K in br. Goršetu 60 vin. Srčna hvala vsem darovalcem in nabiralcem.

Sokol II. priredi skupno z društvom za zgradbo in vzdrževanje sokolskega doma Sokola II. veliko vrtno veselico dne 12. maja na vrtu g. Fran Novaka, Tržaška cesta. Na sporedu je: godba, telovadne točke, šaljiva pošta, komični prizori, petje, ples itd. K obilni udeležbi vabita odbora.

Slovensko pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« vabi tem potom vse ceneje izvršujoče in podporne člane ter članice na redni letni občni zbor, ki se vrši v petek dne 26. t. m. točno ob trideset ur 8. zvečer v društvenih prostorih »Narodni dom« I. nadstropje desno. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Volitev odbora. 6. Raznoterosti.

Kinematograf »Ideal«. Samo še danes krasni spored. Ometini je posebno »Reja aligatorjev« in velevokalne slike z Lukom in Moricem. Zvečer drama, Asta Nielsen in sijajna veseleogra »Varstveno društvo za mlade deklice«. Jutri lepa drama in velevokalna privlačnost z Maks Linderjem.

Katastrofa „Titanica“.

Prihod rešenih v Newyork.

V deveti uri dopoldne v petek je dospel parnik »Carpathia« z rešenci v Newyork. V pristanišču je čakala nanje več tisoč glav broječa množica. Ko so rešenci izstopili iz ladje, je prišlo do pretresljivih prizorov. Sorodniki potnikov, ki so bili na »Titanicu« so se vsuli proti ladji in iskali svoje znance. Mnogo dam se je zgrudilo nezavestno na tla, ko so zvedeli o usodi svojih mož, bratov, sester ali sorodnikov. Prve ranjence so odnesli iz ladje na nosilnicah. Večina rešenih je tako obupana, da ne ve ničesar povedati o strašni katastrofi. Dve osebi sta zatirjvali, da se je izkrzanje na rešilne čolne vršilo popolnoma mirno. Oni, ki so bili na zadnjem delu »Titanica« v trenutku, ko so prvi stopili v rešilne čolne sploh niso imeli pojma o nesreči. Drugi potnik je zopet pripovedoval, da so oficirji z revolverji v rokah odganjali moške, ki so se hoteli vreči v čolne. Do strašnih prizorov je prišlo, ko so izstopili iz »Carpathie« revnejši sloji, katerih ni sprejel nihče. Gledali so obupno proti nebi. Stali so brez vsakih sredstev na cesti in niso vedeli kam. Razcapani, razmršeni, bledi, zmrzgnjeni in bolj podobni smrti kakor človeku, so čakali, da se jih vendar kdo usmili. Toda tudi ti so našli svoje dobrotnike. Na te so namreč čakali zastopniki mesta in razna dobrota, društva, ki so jih spravila v varna zavetišča in jih preskrbeli za prvo silo z vsemi potrebščinami. Tekom vožnje »Carpathije« v Nework je mnogo rešenih vsled popolne onemoglosti umrlo, deset pa jih je zblaznelo vsled preostanega strahu. Mnogim mladeničem so popolnoma osiveli lasje.

Poročila o potopu tadje.

Ravnatelj Maks Stählin, eden izmed rešenih je podal v katastrofi sledeče poročilo: Na dan katastrofe, v nedeljo, je bilo krasno vreme, noč jasna in polna zvezd. Proti večeru je postalo precej mrzlo. Ladja je drvela s polnim parom naprej. Kar sem nenadoma začutil 10 minut trajajoče bobnenje, kateremu je sledil lahek sunk. Nihče ni mislil, da se je zgodila kakšna nesreča. Vprašali smo mornarje, kaj to pomeni, a vsak nam je odgovoril, da to ni nič posebnega. Toda v velikem strahu smo vendar hiteli na krov in na svoje velikansko začudenje zapazili, da se je ladjaže nagnila. Zadel je od strani v

ledeno goro in bila na spodnjem delu kakor pre-rezana. Veliki ledeni kosi so udri v spodnje dele ladje in jo nagnili. Stroj je med tem utihnil. Funkcionirala je le še električna luč. Med tem so mornarji že spuščali čolne v morje, na- kar se je vseh potnikov polastila strahovita pa- nika. Vse je drvelo na krov in se hotelo rešiti. Ko so bili rešilni čolni polni, so odpluli v stran in čakali na rešitev.

Boji na ladji.

Posebno mnogo se govori o ravnodušnosti in junaštvu oficirjev, ki so bili na ladji. Inženir Andrews je odšel večkrat v strojno in miril potnike. Neki mornar tretjega razreda se je ho- tel takoj rešiti, toda neki oficir ga je na mestu ustrelil. Adjutant Putts je iz poveljniškega mo- sta usretil 12 potnikov, ki so siloma hoteli ude- riti v rešilne čolne. Pozneje je podel sam pod kroglo nekega potnika. Polkovnik Gracie je iz- javil, da je ostal zadnji na ladji. Kmalu potem, ko se je ladja potopila, je skočil v morje in se re- šil na čoln. Iz morja je bilo čuti obupne klice ponesrečencev, katerih se pa ni mogel nihče u- smiliti. Splošno se je moštvo ladje držalo jako hrabro.

Par minut pred potopom ladje je velikanski val zagnil »Titanic« in jo potegnil s seboj v globoko morja. Skupno število mrtvecev je 1600. Kapitana Smitha je vrgel val na tla, nakar je izginil za vedno.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

PO PRVEM NAVDUŠENJU.

Zagreb, 22. aprila. Ugoden utiš, ki ga je naredila manifestacija avstrijske poslanske zbornice, je v veliko pokvarilo nesoglasje med jugoslovanskimi poslanci. V tukajšnjih politi- čnih krogih, ki so se pustili točno informirati od hrvaških politikov, ki so se vrnili z Duna- ja skrajno indignirani, vlada velika nezadovolj- nost nad taktiko, ki jo je provzročil vladni Susteršič s svojo strahopetnostjo! Nasprotno pa vlada v vladnih krogih, ki so bili prvi hip konsternirani, velika zadovoljnost, ker sma- trajo tam ponesrečeno akcijo v parlamentu kot nov dokaz potrebe in ume-losti kraljevskega komisarjata.

Zagreb, 22. aprila. Komisar Cuvaj se je vrnil iz Budimpešte, ter se izjavil, da niti mi- sliti ni, da bi bil z ozirom na izjavo avstrijske vlade odpravil kraljevski komisarjat na Hr- vaškem! Demonstracija Jugoslovancev, ki je pokazala sicer nesoglasje med posameznimi skupinami, je dokaz, da je komisarjat danes potrebnejši nego kadarkoli. Posledice se že po- znajo v šikaniranju časopisja in raznih novih odredbah, ki jih je pričakovati te dni.

Zagreb, 22. aprila. Penzioniranje maršala Rade Gerbe je dokaz, da ni misliti na odpra- vo komisarjata. Maršal Gerba, ki je skozinskoz poštenjak je bil od prvega trenutka nasprotnik izjemnega stanja na Hrvaškem in je že pred Cuvajevim imenovanjem odplnil ponujeno mu komisarstvo. Ko je bil Cuvaj imenovan komi- sarjem, je Gerba poročal merodajnim krogom, da je to imenovanje neumestno, ker zna le za- buriti le narod. Cuvaj je to izvedel in sedaj z intrigami dosega penzioniranje splošno priljub- ljene maršala Gerbe!

Zagreb, 22. aprila. Sodni stol sedmorice je odredil novo razpravo poti Stipi Radiću, ki je bil obsojen na štiri mesece ječe, odklonil na njegovo zahtevo, da se ga pusti iz ječe.

DEMISIJA POLITIŠKEGA DEŽELNEGA MARŠALA.

Lvov, 22. aprila. Deželni odbor politiški je naprosil deželnega maršala Badenija, da naj prekliče svojo demisijo. Ta je pa to odloč- no odklonil in izjavil, da vstraja pri svojem sklepu. Ker so Rusini skrajni nasprotniki kan- didature viteza Abrahamowicza se splošno i- menuje kot bodoči deželni maršal bivši finan- čni minister Korytowski.

SENZACIONALNO POROČILO IZ RUSIJE.

Berlin, 22. aprila. Danes je dospelo sem- kaj senzacionalno poročilo iz Peterburga, ki iz- zvala v tukajšnjih diplomatskih krogih nepo- pisno konsterniranost. Poročilo iz najbolje in- formiranih virov se glasi: Že od aneksijske krize sem se ruska dilomacija trudi, da dose- že med velesilam nov sestanek, ki naj revidira berlinski odgovor. Ker pa se velesile niso po- sebno zavzele za ta predlog, hoče Rusija izsiliti revizijo berlinskega dogovora na ta način, da bo ruska črnomorska vojna mornarica do gotove- ga roka, ki se stavi velesilam glede konference, preko Bospora blokirala Carigrad in odprla prosto pot skozi Dardanele! Ruski poslaniki pri velesilah so dobili v tem smislu že svojo navo- dila in sporočilo tekom prihodnjih ur velevlastim sklep ruske vlade!

RAZNO.

* **Svinja požrla otroka.** Iz Pasove poroča- jo, da se je v Eschelreuthu zgodila strašna ne- sreča. Nekemu kmetu je ušla svinja, pridrla v hišo, kjer je ležal otrok v zibelki brez varstva. Besna se je zagnala svinja na otroka in ga po- žrla. Ko so prišli ljudje v hišo, niso našli dru- gega, nego nekaj krvavih kosov mesa.

* **Neresnična vest o papeževi smrti.** V Ma- dridu so se bile v četrtek razširile govorice o papeževi smrti. Te govorice so nastale vsled pomote, ki se je vrnila v neko, na na madridsko nunciature naslovljeno brzojavko. V dotični br- zojavki se je nahajala beseda Pape (papež) me- sto besede Papa (oče) v originalu. Ministrski predsednik je, obveščen o vsebini omenjene brzojavke to sporočil časnika in tako se je vest bliskoma razširila in prišla tudi v inozem- stvo. Kralj in ministri so prepričani o resnično- sti vesti, izrekli nunciature svoje sožalje. Ko se je nuncij, ki je bil nekaj časa odsoten, zopet vrnil, je konstatiral, da so vse t evesti brez pod- lage.

* **Blaznost Bikoborbe.** Takoj prva letošnja letošnja bikoborba v areni v Avignonu je za- htevala, kakor poroča neki francoski list, člo- veško žrtve.

* **Smotke finančnega ravnatelja.** V Szeg- zardu zbujaajo veliko pozornost okoliščine, vsled katerih je bil prisiljen voditelj finančne direktije Koloman Fink nastopiti daljši dopust, iz katerega se najbrže ne bo več vrnil na svoje mesto. Finka so namreč zasačili, ko je v trafiki ki je bila last soproge gimnazijskega profesor- ja Szaboja, vtaknil v žep vedno več smotk, nego jih plačal. To je trajalo več let. V zadnjem času so ga pričeli natančneje opazovati. Dva tovariša gimnazijskega profesorja in še neka tretja priča so se pri teh opazovanjih trdno prepričali, da si Fink resnično prilasti več smotk, kakor jih plača. Finka so zasačili pri dejanju in takoj je bil pripravljen plačati 600 K odškodnine. Na priče tatvine so pritiskali, naj priobčijo izjavo, s katero bi bila vsa zadeva na lep način poravnana. Tretja priča, čevljarski mojster Horvath, pa se je branil podpisati iz- javo. Zadeva je prišla v javnost. Finku so na- mignili, naj ne zahaja več v družbo. Odložiti je moral odborniško mesto v kazini. Dobil je da- lje obvestilo, da se mu dovoli drage volje daljši dopust. Govori se, da je Fink zelo bogat in da ima v bližini Košic lepo posestvo.

* **Največja tovarna letalnih strojev.** Iz Be- rolina poročajo: V štirinajstih dneh bo v Jo- hannistalu dogotovljena največja tovarna le- talnih strojev na kontinentu. Prejšnje podjetje je namreč razširilo svoje delavnice, da se sedaj ploščina tega podjetja razteza čez 3000 kvadr. metrov. Osojbe se bo povečalo na 400 oseb. V teh delavnicah se bo vsak mesec lahko iz- gotovilo deset do dvanajst letalnih strojev.

* **Smrten dvoboj pruskih častnikov.** Med poročnikom v. Heeringenom, nečakom nem- škega vojnega ministra, in nadporočnikom v. Tuttkamerom v Halberstadtu je prišlo do dvo- boja s samokresi. Pogoji so bili izredno težki in so se glasili na boj do nesposobnosti. Po- ročnik v. Heeringen je dobil strel v spodnji del telesa in je kmalu nato po poškodbi umrl. Tutt- kamer je bil lahko ranjen. Vzrok samomora je bila baje ljubezniska afera.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

**Širite, kupujte in naro-
čajte „Dan“! Prijavljajte
nove naročnike!**

Ivan Mohorič
krojač, Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča slav. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Solidna postrežba po najnižjih cenah in najnovejšem kroju. V zalogi vedno raz- lično blago. Izdelovanje vseh vrst preoblečenih gumbov. 214

Josip Lisec

oblastveno avtorizirani geometer

Ljubljana, Sodna ulica št. 3
prevzema vse zemljemerske zadeve.

Krojaštvo
Ivan Kersnič
v Ljubljani 249
Sodna ulica št. 5
najnovejše mode, solidno
delo, zmerne nizke cene,
znano pohvalna postrežba.

Simon Praprotnik

stavbeni in pohištveni mizar
V Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

priporoča p n. odjemalcem
(posebno že onim v južnejših
krajih) svojo veliko zalogo

omar za led
v poljubnih velikostih za pi-
vovarne, restavracije, trgovine, delikatesne
trgovine itd. 218

Cene najnižje. Postrežba točna.
Ceniki zastoj in poštnine prosto.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —
Prešernova ulica št. 5.
največja zaloga moških, dam-
skih in otroških čevljev, čevljev
za lawn-tenis in pristnih
goisserskih gorskih čevljev.
Elegantna in jako skrbna izvršitev
po vseh cenah.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez.fond nad
K 8,000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 316 —

palača. Tu so mi izročili deklico petih ali še-
stih let, dali mi obilo denarja in navodil, kaj naj
z otrokom.

— Kdo vas je plačal? Kdo vam je dajal
navodila. Ah, povejte! je prosila Odette.

— Oče deklice me je nagradil... In dekl-
ca ste bili — vi!

Odette so pričele polzeti solze iz oči. Sta-
la je in si zakrivala oči z rokami. Lavra je tre-
petala; čudna bojazan jo je stisnila v grlo.
Prišla je Odette za roko in dejala:

— Ne plakajte, gospodična. Vaše solze mi
trgajo srce. Zakaj vam moram napravljati to-
liko hudega!...

Odette se je umirila.

— Nadaljujte, je prosila.

Lavra je zopet iskala nit pripovedovanja.

Končno se je zavedla in je dejala:

— Ako izdaste le besedice tega, kar vam
pripovedujem, pomeni to mojo smrt.

— Ničesar ne izdam!

— Tudi vaša mati bi bila izgubljena!

— Rajše umrem sama, je šepnila Odette.

— Če bi zvedel vaš oče, da ga poznate,

gorjegalo bi se vaši materi. Po navodilih, ki
so mi jih dali, sem vas prišla za roko in vas

posadila v nosilnico, ki jo je spremljal oddelek
oborožencev in ki je na mestu zapustila Pariz.

Ko sva bili že daleč iz mesta, sem vas preob-
lekla v ubožno oblačilce...

Odette je zagnala pretresljiv krik.

Mrena ji je padla raz oči; blesteč žarek je
razsvetil noč njenega spomina. Dogodek pre-
oblečenja, ki je povzročil toliko bridkost je
vstal v jasni luči pred njo...

Ludovika Jarz

E avčeva cesta št. 2

delikates. trgovina, zajtrkovalnica

se priporoča cenjenemu občinstvu.

Glavno zastopstvo dunajske družbe
za gradbo centralne ventilacijske
kurjave s svežim zrakom
v Ljubljani, Nova ulica št. 3

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, kakor
novo in delno vpeljavo in montiranje te kurjave
v nova in stara poslopja. — Centralna ventila-
cijska kurjava s svežim zrakom je najidealnejša,
najcenejša, najdražja in najzdravejša kurjava
za stanovanja, urade, trgovske lokale, vile, šole,
gostilne, cerkve itd.

A. SKAZA,

glavni zastopnik za Kranjsko in Primorsko.

Edino zastopstvo »Pech-Koles« za Kr. in Slo. Najboljše švicarske stroje od 70 K naprej.
1887 1912
Največja in najbogatejša tovarniška zaloga
precizijskih ur, zlatnine,
srebrnine in briljantov.
Lastna tovarna ur v Švici.
Konkurenčne ure K 3-50, K 4—, K 5—.
Fr. Čuden, Ljubljana
urur, trgovec in posestnik; delničar družbe
„Union-Herlogère“. 258

Spomin se je zbudil v nji in jo navdal s
strahom negotovosti. Dejala si je: tresem se in
se bojim, ker bom zvedela ime svojega očeta.
V resnici pa je živila slika matere še medlo v
njemem spominu.

Honore in Margentina sta motrila Lavro z
očitnim nezaupanjem.

Pes pa je stekel k nji, uprl v njo oči, pri-
čel prijazno opletati z repom in si ji dobrikati.
To je pomenilo: prijateljica je.

— Major jo je vzprejel, je zamrmrala
Margentina.

— Major nam pravi, da se nimamo ničes-
ar bati, je dejal Champdivers.

Lavra je obstala nepremično v sredi sobe
pred Odette. Trenutek dolgo so se pogreznili
in strmili njih pogledi. Srca so burno udarjala.
Le besedica, morebiti, bi zadostovala...

Lavra se je ogedala in oko ji je obstalo na
Champdiversu in Margentini, Odette je pomig-
nila in obe sta s težkim srcem zapustila sobo.

Major se je vlegel med Odette in Lavro.

Mati in hči sta ostali sami. Odette je brez
besede pomolila list Lavri in jo pozorno mo-
trila...

— Ali je mogoče? je končno vprašala.

— Kaj? se je začudila Lavra.

— Kar je tu napisano!...

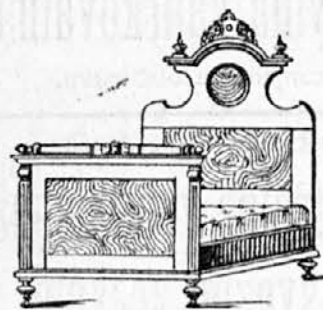
Lavra je vrnila list in vzdihnila:

— Neznam čitati, gospodična. Ubogo dekle
in znam le malo šivati. Po poklicu sem perica
in znam med vsemi mulenskimi tovarišicami
najbolje ožemati in izpirati.

— Nesrečna usoda me je potisnila v blat-
no življenje, je pripovedovala Lavra z odkri-
hiša Saint-Pol.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga FR. KAPUS, LJUBLJANA

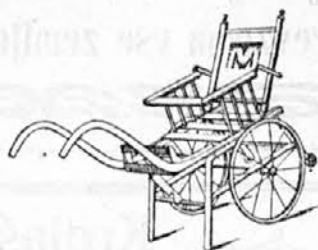
Marije Terezije cesta šte. 11, Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gospodarske sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala

otročje vozičke

ltd. Sprejemajo se tudi opreme hotelov.
Cene nizke! Izdelki solidni!

Za poletno sezijo priporočam

„Angleško skladišče oblek“, O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

svojo velikansko izbiro kostumov, lahkih plaščev iz blaga, prašnih plaščev iz listra ter svilnih plaščev za dame vseh najnovejših barv. Najmodernejše obleke, klobuke in slavnike za gospode in dečke po priznani nizkih in solidnih cenah.

UČITELJSKA TISKARNA

Telefon šte. 118.

v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tihnu, ilustrovana knjiga. Cena 120 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 150 K.

Štupar: 0 prvinah in spojnah, ilustrov. Cena 150 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

Mešček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Vizitke

Engelbert Gangl:
Beli rojaki.
Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 260.

Kuverte s firmo

Jožef Ribičič:
Kraljestvo čebel.
Cena vezani knjigi 80 vin.

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 150 K. — Rape: Mladini. Cena 150 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. in II. zvezek. Cena 150 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 314 —

tosrečno boleščjo. Stanujem v ulici Trop-va-qui-dure.* Od svoje mladosti stanujem tam in ne poznam niti matere niti očeta niti sorodnikov.

Odette je sklenila roke in zašepetala:

— Govorite, za božjo voljo vas prosim, kaj veste o meni? ... Od koga ste zvedeli? ...

— Povedati vam hočem, ne da bi hotela zlagati, čisto resnico vam povem!

— Poslušam vas! Oh verjeti vam hočem. Uboga žena, če bi vedeli, kako vam zaupam. Ne vem, kaj me vleče k vam ... Ali govorite, povejte mi o moji materi, o mojem očetu. Ali jih poznate? Ali ste jih videli? Kje so, kaj so bili! Govorite, govorite!

— Vaša mati! ...

— Moja mati! je ponovila Odette z naglasom neizrekliive nežnosti. Kaj bi dala, da bi jo poznala in naj bi bilo karkoli že. V sanjah jo vidim in slišim, ko me kliče k sebi. Njeno obličje vidim, razorano od solza ...

Lavra je povesila glavo in začela šepetati z veliko bojaznijo:

— Njena mati! ... Kdo je njena mati? ...

Povedali so mi in ničesar več ne vem ... Pozabila sem ime njene matere ... Ali sem ga sploh vedela?

Od Saitana priučeni in ustvarjeni spomin se je začel čudno plesti v njeni notranjosti z resničnostjo. Trudila se je razbrati svoje misli, ali vedno bolj in bolj se je poglobljala v nevednost.

Hipoma se je stresla po celem telesu in začela krčevito plakati.

* Ulica z deklicami najnižje vrste.

— 315 —

Odette je čudno gledala obiskovalko. Ne da bi vedela zakaj, je položila svojo roko na razbeljeno čelo Lavre, ki je zajecjlala:

— Kako hladi vaša roka požar v mojem srcu! ...

Odette se je nasmehnila:

— Tudi našemu ubogemu kralju sem storila dobro ... Zaupajte v me in govorite o moji materi! ...

— Ne poznam je! je odgovorila Lavra d'Ambrun. Ah, kako čudno mi je. Nisem poznala vaše matere ...

Odette se je razžalostila.

Mati! je zaplakala v duši. Kje si, mati! Kdaj te bom spoznala, kdaj bom zvedela o tebi in o tvojem trpljenju.

— Vse vam hočem povedati, kar vem, je začela Lavra. Neke noči ... dvanaest let je poteklo od tedaj, dolga leta bridkosti in težav! Pa spominjam se, kakor bi bilo danes. To noč je vojak, ki je bil moj ... ne vem kako naj povem ...

— Vaš ljubljani morebiti?

— Da, gospodična. Bil je vojak v hiši vojvode Burgundskega. Prišel je tisto noč k meni in mi rekel, da bo zaslužil veliko denarja in da moram z njim. Ubogala sem. Povedel me je na kraj, ki ga ne smem izdati.

— Gotovo ste se zavezali z obljubo, je prekinila Odette Lavro, ki se je le s težavo borila s smislom priučene in sugerirane izmišljotine.

— Da, zavezala sem se z obljubo, je nadaljevala Lavra po kratkem odpočitku. Morem vam pa povedati, da je bila to bogata, velika

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem ne-
:: odvisnem dnevniku ::

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.